

Vnější podmínky Esoterní školy

Esoterní hodina, Kristiania (Oslo), 9. června 1912

Minule jsme si vyložili vnitřní důvody, proč je člověk v [Esoterní] škole. Dnes budeme mluvit spíše o vnějších podmínkách.

Vůbec první vlastností, kterou člověk potřebuje, je pravdivost, vůle být pravdivý. Že Teosofická společnost vzešla z nauk Mistrů moudrosti a souznění citů, není třeba dále vysvětlovat, to je zřejmé. Abychom si vyložili, proč tomu tak je, to nám nedovoluje čas; vývoj lidstva to zkrátka vyžadoval. Nikdy však nemá být předepisována víra v Mistra. Kdo se svědomitě ubírá stezkou, ten k němu jistě bude doveden, přinejmenším k pochopení, k víře, k poznatku, že existuje. Kdyby to však bylo počáteční podmínkou, byla by to lež. Existence Mistrů má být poznána na základě vnitřního rozvážení; z toho, co je sdělováno exoterně, lze nalézt pravdu, a tím najít cestu od exoteriky k esoterice. Esoterika, která by předepisovala víru - víru v Mistra - by žádnou esoterikou nebyla.

Žákovi však nemají být podávány pouze nauky. Má v sobě odhalit síly a naučit se je používat; tyto síly v něm jsou, on pouze neví, že je má.

K čemu je tu Esoterní škola? Žákovi se zde dostává rad, aby rychleji a snadněji šel kupředu, protože lidstvo to potřebuje. Nevyhnutelně se tím však také apeluje na egoismus člověka. K tomu jsou zde ovšem vedlejší cvičení, aby člověk bojoval s tím, co připojuje ke své egoitě. Opomene-li je, nutně se u něj objeví ctižádost a ješitnost. Ty má člověk vidět sám u sebe.

V naší pospolitosti si má vždycky každý všimnout sám sebe, druhému však má připisovat svědomitost a pravdivost. Nemá těm, kdo musí něco hájit, připisovat ctižádost a pýchu, nýbrž má začít sám u sebe. Kdo však druhého vynáší do nebes, škodí sobě i jemu. Člověk má vždy zůstat střízlivý a nechat hovořit čistý rozum. Z toho,

co je dáвано exoterně, má v sobě nechat promlouvat pravdu, vyčíst ji z toho.

Věnuje-li se člověk s plnou silou meditování, ztrácí se mu schopnost myslet, paměť, schopnost vzpomínání. Tak tomu má být. Avšak v běžném každodenním životě mají [tyto schopnosti] působit o to lépe.

Jako důsledek nesprávně prováděných cvičení se může objevit velikášství anebo podléhání velikášství druhých. Anebo též pokles paměti a rozumu vůbec. Proti tomu je třeba usilovat o povinnou pravdivost. Člověk má pozorovat sám sebe, studovat theosofii a usilovat nejen o to, aby sám byl pravdivý, nýbrž zkoumat pravdu ve všem, s čím se setká.

Jedna židovská tradice vypráví, jak čtyři rabíni chtějí vstoupit do „zahrady zralosti“. První zešílí, to znamená, že ztratí rozum; druhý podlehne zuřivosti, to znamená, že přestane jednat s mírou; třetí zemře, podlehne nemoci (to se v důsledku našich cvičení nikdy nemůže stát); jen čtvrtý vejde do zahrady. Dosáhne „lásky k přírodě“ jako dobrého důsledku svého úsilí. Není to myšleno ve velkém stylu jako u lidí, kteří se dokáží pobavit jen u obrovských jezer a ve vysokých horách (to pramení pouze z úsilí o senzaci), nýbrž člověk tuto lásku prožívá též u malých, nepatrných věcí. I ty jsou prací bohů. Měli radost ze svého okolí a snesli je do fyzického světa, aby těšily člověka. Takové pocity v člověku dále působí. Vše, co v člověku je, jednou vystoupí, projeví se, byť i v některé pozdější inkarnaci.

O předešlé inkarnaci vůdčích osobností nikdy nevešlo nic ve známost sto let po jejich poslední smrti; a pokud k tomu tu a tam někde došlo, tedy jen důvěrně, jako sdělení v užším kruhu, nikdy však veřejně - jak dnes mluví A. Besantová. Osobně by mi (dr. Steinerovi) bylo milejší, kdybych mohl říci, že v Theosofické společnosti je všechno dobré a pravdivé; to bych však nejednal v souladu s povinnostmi zachovávat pravdivost. - Dostane-li se člověk do styku s okultními sektami, okultní pokrok je i zde vždycky možný; otázkou však je, jakým způsobem se vstupuje do duchovního světa. Při správné cestě je člověk stále pokornější, stále skromnější.

To všechno, co zde bylo řečeno, je třeba nechat působit na cit. Člověk nemá cvičit tak, jak vykonává své zaměstnání, nemá se horlivě pít po pravdě, nýbrž [musí] umět klidně vyčkat.

Rudolf Steiner

GA 266/II